

TÜRKİYE'DE TARIMSAL YAYIMIN YÖNETİMİNE FARKLI BİR BAKIŞ

Orhan ÖZÇATALBAŞ •

ABSTRACT

A different aspect of agricultural extension management in Turkey

In Turkey agricultural extension is implemented by Governmental Organisation as well as many countries in the world (86 % of 186 countries). This situation will be continued unless realizing transformation from governmental organisation to private extension services. There is some evidence in Turkey that farmers are willing to share the cost of extension services provided to them.

This study was focused on evaluating of extension management in Turkey. In addition to this purpose service organisation in the Southeastern Anatolia Project Region was reviewed as a case study.

ÖZET

Bugün dünyada tarımsal yayım hizmetleri büyük ölçüde (%86) kamu kuruluşları tarafından yürütülmektedir (Swanson,1990). Türkiye'de de tarımsal yayım hizmetini vermekle yükümlü birim Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (TKB) olarak belirlenmiştir. O halde çok büyük ölçüde (kamudan, özel kuruluşlara doğru geçişi içeren) yapısal bir değişim olmadığı sürece, Bakanlık bu yükümlülüğünü sürdürecektir. Türkiye'nin bazı bölgelerinde gönüllü ve maliyete katılımı esas alan yaklaşımlar uygulanmaktadır. Bunlar çoğunlukla üretici birlikleri ve az da olsa üniversiteler gibi organizasyonlardır.

Bu çalışmada Türkiye'de yayım yönetiminin geliştirilmesi üzerinde durulmuş ve Güneydoğu Anadolu Projesi alanındaki yapı örnek olarak incelenmiştir.

GİRİŞ

Her ne kadar ülkemizin bazı bölgelerinde kamu dışında özel sektör kuruluşlarının (girdi üreten ve satışı yapan firmalar, özel danışma büroları vb), üretici birlikleri ve Üniversitelerin (TZOB'nin katılımı ve maliyeti paylaşımı esas alan Önder Çiftçi Projesi, ÇÜ.Ziraat Fakültesinin Çiftçilik Sistemleri Araştırması Yaklaşımını esas alan Toros Dağ Köyleri Projesi vd)

• Yrd.Doç.Dr. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü Adana

yayım üzerinde yoğunlaştıkları görülüyorsa da, ülke geneli içinde çok az yer tuttuğu açıktır.

Güneydoğu Anadolu Projesi alanı, ülke yüzölçümünün, toplam işlenen alanın ve nüfusunun yaklaşık % 10 kadarını oluşturmaktadır. Proje, Bölge ve ülke ekonomisine çok önemli katkılarda bulunacaktır. Ancak faaliyetler sürdürülebilir tarım anlayışına uygun olmak durumundadır. Aksi halde olumlu beklentiler aynı doğrultuda devam edemeyecektir. Özellikle Bölge üreticilerinin büyük çoğunluğunun sulu tarım kültürü (bilgi birikimi-deneyimi) yetersizdir. Belirtilen tüm bu konular, bölgede uygulanan yayım çalışmalarına özel bir ilgi gösterilmesini zorunlu kılmaktadır (Özçatalbaş,1994). Bu durumda;

1. Halen kurulu bulunan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı yayım birimlerini yeniden ele almak,
2. 2.Kamu dışındaki kuruluşların yayım faaliyetinde bulunmaları için uygun ortamlar hazırlamak, onları teşvik etmek gereklidir.

GAP bölgesinde gelecekte sulamayla birlikte özel sektörün önemli ölçüde ortaya çıkması beklenmektedir. Ancak mevcut durumda özel sektörün etkinliği oldukça sınırlıdır. Dahası bugün, bölgede yayım hizmetlerini yürütmekle görevli ve bu amaçla kaynak ayrılan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nun (TKB) ilgili birimleri vardır. Bu nedenle çalışmada ilk seçenek üzerinde durulmuştur.

1. Halen Kurulu Bulunan TKB Yayım Birimlerini Yeniden Ele Alma

Yeniden ele alma deyimi, varolan birimlerin varoluş amaçlarına ne kadar uygun faaliyette bulduklarını, kendilerine yüklenen işlevleri ne ölçüde gerçekleştirdiklerini ortaya koymak ve yeni unsurları uygulamaya koyabilme yeteneği ile ilgili olarak kullanılmıştır.

O halde bugün Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlı il, ilçe ve köy düzeyinde kurulu bulunan *yayım birimlerinin, enerjilerinin tamamını yayım faaliyetlerinde harcamalarını sağlayacak önlemler* üzerinde durulmalıdır.

Üreticilerin, yayım birimi ve elemanlarının, araştırma birimi ve araştırmacıların özelliklerini, bilgi birikim düzeylerini ve olanaklarını dikkate almaksızın yapılan yayım programlarının uygulamada başarılı olma şansı çok azdır. O halde belirtilen üç unsurun ideal ölçülerde etkileşimlerinin sağlanarak, üretici kesime daha etkin bir şekilde yayım hizmetinin ulaştırılması gereklidir.

1.1. Araştırma ve Türkiye'de Tarımsal Araştırma

Teknik ve ekonomik gelişmenin temelinde araştırma vardır. Araştırmalar "Temel ve Uygulamalı" olmak üzere ikiye ayrılabilir.

Temel araştırmalar salt bilimsel amaçlar ve düşüncelerle yapılır, bilimsel kuramlara dayanarak varsayımlar test edilir. Sonuçların pratiğe aktarılması ve uygulama alanı bulması ikinci plandadır. Uygulamalı araştırmalarda ise pratiğe aktarma ve uygulamasından yararlanma asıl amaçtır (Arıkan, 1995). Dolayısıyla güncel sorunları çözmek ve elde edilen bulguları kısa dönemde kullanıcılara sunmak önem taşımaktadır.

Türkiye'de tarımsal araştırmalar Ziraat Fakülteleri, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı araştırma enstitüleri, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğüne (TARGEM) bağlı araştırma enstitüleri ve bazı alanlarda da yine diğer kamu ve özel sektör kuruluşları tarafından yapılmaktadır.

TARGEM kapsamındaki enstitüler Merkez, Bölge ve Konu Araştırma Enstitüleri olmak üzere 3 farklı şekilde yapılanmıştır. Tarımsal yayımı desteklemek ve ilgili konularda yayım birimlerine yardımcı olma görevi doğrudan TARGEM Enstitülerine verilmiştir. Bu enstitülere (özellikle TYUAP kapsamındaki yerlerde) yayımla birlikte çalışma yükümlülükleri getirilmiştir. Ancak uygulamada yetersizlikler vardır. Buna göre hangi araştırma birimlerinin yayım için araştırma yapmaya hazır olduğu ortaya konulmalıdır. Ve bu birimler yayım biriminin ihtiyaç duyduğu konuları araştırmaya almak için hazır bekler, durumda olmalıdırlar. Yani yayım için araştırma yapan birimlerin kesin çizgilerle ortaya konulması ve bu görevin kendilerine çok iyi verilmesi gereklidir.

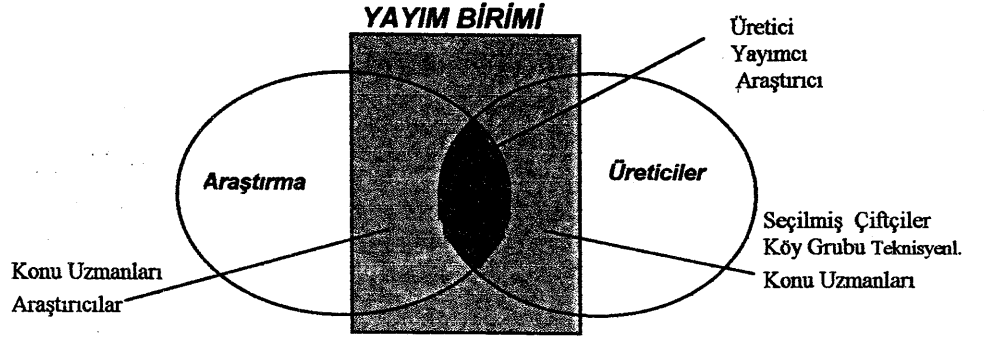
Örneğin araştırmanın yapılanmasında aşağıda verilen iki seçenektan biri kullanılabilir. Bu seçenekler:

- Araştırma birimleri, " Doğrudan yayım için araştırma yapmakla görevli olan araştırma birimleri ve Doğrudan yayımla ilgili olmayan araştırma birimleri" olmak üzere ikiye ayrılabilir.
- Mümkünse Araştırma; "Temel Araştırma Birimleri ve Uygulamalı Araştırma Birimleri" olmak üzere ayrılabilir. Bu birimler ayrı ayrı belirlenerek görev ve sorumlulukları açıklıkla tanımlanmalıdır.

Buna göre uygulamaya yönelik, yani üretici sorunlarını çözmeye ve üreticiler için yeni teknolojileri üretmeye hazır araştırma birimlerinde görev alacak nitelikli ve çalışma amacını iyi bilen araştırmacı personel belirlenmelidir.

1.2. Üretici-Yayım-Araştırma Birlikteliği

Yayım, araştırmacı ve üreticiyi bir araya getirme işlevini, *araştırmayı üretici koşullarından haberdar etmek, üretici sorunlarının çözümüne yönelik daha gerçekçi araştırmalar yapmak ve üretici koşullarında denemeler kurulmasını sağlamak* için dikkate almak durumundadır (Şekil 1). Bunu yaparken yayım birimi, çiftçi şartlarında denemelerin kurulması ve demonstrasyon gibi faaliyetlere araştırmacıların da katılımlarını olabildiğince sağlamalıdır. Dahası araştırmaların üretici tarlalarında kurulmasına yönelinmelidir. Böylece üretici-yayımcı ve araştırmacıyı üretici tarlasında biraraya getirmek mümkün olacaktır.

Şekil 1. Yayımın, Üretici ve Araştırmacıyı Bir Araya Getirme İşlevi

Araştırma birimi bulgularını yayım birimine sunarken üretici koşullarına uygunluğunu temel almak zorundadır (Perrin ve ark.,1979). Araştırma alanlarının ve araştırmalarda kullanılan girdilerin üretici koşullarına genelde (teknolojinin üretildiği ve kullanılacağı koşulların farklılığından dolayı) uygun olmamaktadır. Bu durumda araştırma bulguları üretici koşullarına uygun olmadığından dolayı uygulanamamakta ve benimsenememektedir. Bu nedenle söz konusu üçlünün üretici tarlasında (üretici koşullarında) bir araya gelmesi, gelir artırıcı ve risk azaltıcı önerilerin araştırma tarafından oluşturulmasına olanak tanıyacaktır⁽¹⁾.

Buna göre araştırma birimlerinin, çiftçi şartlarında denemelere (on-farm trials) gereken önemi vermesi, ümitvar teknolojilerin mevcut üretim koşulları altında denenerek, *üretim yapısına uygunluğu ve ekonomik olarak uygulanabilirliğini* dikkate alması gerekli görülmektedir.

⁽¹⁾ Üretici koşullarını dikkate alarak, uygun teknolojilerin üretilmesi, üreticinin kabul edebileceği uygulayabileceği önerilerin oluşturulması, son yıllarda Çiftçilik Sistemleri Araştırması ve Yayım Yaklaşımı şeklinde ortaya konulmuştur (Torun,1991).

O halde araştırma birimleri, bir yandan yayım birimlerinin yönlendiriciliğinde, kendilerine ulaşan bilgilerle üretici koşul ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek araştırmaları planlarken, diğer taraftan üreticilerle daha yakın ilişkide bulunabilecekleri çiftçi şartlarında denemelere, yayım birimleriyle birlikte katılarak üreticilerle daha etkili bir iletişim kurabileceklerdir. Böylece söz konusu üçlü arasında (üretici, araştırmacı ve yayımcı) organik bir ilişkinin oluşturulması ve iyi işler hale getirilmesi mümkün olabilir.

1.3. Yayım ile Araştırma Arasında İlişki

Yayımın işleyişinde görev alan her bir birimin öncelikle kendi organizasyon yapısı içinde, kendisinden beklenen işlevleri yerine getirecek yeteneğe ve özelliğe sahip olması gerekmektedir.

Kendi içinde etkin ve verilen görevleri ideal ölçüde yapmaya hazır bu birimlerin, birbirleri arasındaki ilişki ve işbirliğinin üreticiye etkin bir hizmet sunumunu sağlayacak şekilde organize edilmesi ise ikinci önemli konudur.

Bu durumda kendi içlerinde mükemmel bir işleyişe sahip araştırma-yayım birimlerinin, üretici özelliklerini ve ihtiyaçlarını da dikkate alarak, tek bir birimmiş gibi faaliyetlerini planlamaları ve yürütmeleri gereklidir.

1.3.1. Yayım İçin Araştırma

Yayım ve araştırma arasındaki ilişkilerin, bu iki kurumun personeli arasında sistematik etkileşimi sağlayacak şekilde geliştirilerek, güçlendirilmesi gerekir. Bu ilişkiler öyle tesis edilmelidir ki; araştırma birimini, yayım elemanları ve üreticilerin (ihtiyaçlarına dönük konulara yönelinmesi için) sürekli baskısı altında tutulabilmelidir (Benor ve ark., 1988).

Ancak bu baskı birinin diğeri üzerinde katı bir otorite kurması olarak değerlendirilmemelidir. Buradaki baskı yönlendirme amaçlıdır. Bu yönlendirme, araştırma konularının belirlenmesinde, yayımın kesin söz sahibi olmasıyla ilgilidir. Dclayısıyla araştırmanın, tarımın güncel sorunlarına odaklaşmasını sağlamak temel hedefdir.

Gerçekten araştırma birimlerinin;

- o kendi aralarındaki ilişkiler (araştırma-araştırma ilişkisi) ve
- o araştırma ile yayım birimleri arasındaki (araştırma-yayım ilişkisi) ilişkilerin mükemmelliği, tarımsal yayım çalışmalarının etkinliğini belirleyen en önemli faktörlerdendir.

O halde; yayım, araştırma ve üretici bütünleşmesini en iyi sağlayacak uygulamalar üzerinde yoğunlaşmak gerekmektedir.

Öncelikle araştırma ile yayım kuruluşlarında çalışan elemanların statü olarak (konu uzmanı ve araştırmacılar) eşdeğer olduğunu kabul etmek gerekir. Bu durumda aynı statüye sahip kimselerin birbirleriyle ilişki kurması daha

kolay olacaktır. Fakat araştırma kuruluşunun, üretici sorunlarını çözecek konulara eğilmesini ve bulguların araştırma alanı dışında da (üretici koşullarında) geçerliliğini sağlamak için, yayım kuruluşunun isteklerini yerine getirecek bir anlayışla bu iki birimin bir araya getirilmeleri gereklidir.

Bunun için *yayım biriminin, araştırma biriminin üzerinde (hijerarşik olarak) bulunması gerekli görülmektedir.* Daha önce belirtilen araştırma biriminin, yayım elemanları ve üreticilerin baskısı altında tutulması (yayım ve üreticiler tarafından yönlendirilmesi), bu şekilde sağlanabilir.

Böylece üretici koşullarından haberdar, üreticinin güncel tarımsal sorunlarını çözen, başarı şansı yüksek yeni uygulamaları üretici koşullarında deneyen (on farm trial) ve bu şekilde doğrudan yayımın (üreticinin) isteklerine göre faaliyette bulunan, hızlı ve etkin çalışan bir yapı oluşturulabilir.

1.4. Yayımın Öne Çıkarılması

Çiftçi Eğitim ve Yayım Şubesi (ÇEYŞ), İl Müdürlüğü içerisinde yayımla doğrudan ilgili olması nedeniyle *ayrıcaklı şube* haline dönüştürülmelidir. Buna göre Tarım İl Müdürü ile ÇEYŞ Müdürü çok yakın ilişki içinde bulunacaktır. Hatta alınan kararlara etkide bulunmak amacıyla karar alma mekanizmasının en üstünde yer alacaktır. Bu yapı, alınan kararların daha gerçekçi ve daha uygulanabilir olmasını sağlamaya yöneliktir. Ortaya konulacak görüşler ÇEYŞ müdürünün büyük ölçüde katkısıyla ortaya konulacaktır. İl Müdürlüğü, yayım amaçlı ayrılan kaynakları tamamen ÇEYŞ'nin kontrolüne bırakacaktır. Yayım faaliyetlerini engelleyici etmenler olabildiğince ortadan kaldırılacaktır.

1.5. Ekip Ruhu Taşıma

Özellikle projeli çalışmalarda faaliyetler belirli bir süreye sıkıştırıldığından bu sürenin en iyi şekilde değerlendirilmesi gereklidir. Bu ise grup çalışmasını benimsemiş, kendi başarısının grubun başarısı olduğuna inanan elemanların varlığıyla ilgilidir. Burada görev alan her bireyin, dahil olduğu grubun önemli bir üyesi olduğunun bilincinde olması gereklidir.

Herhangi bir kademede oluşacak bir aksamanın tüm faaliyetleri ve dolayısıyla faaliyetin başarısını etkileyeceğini bilmek gereklidir. İşte bu konuları benimsemiş elemanlardan oluşan ekibin üyeleri, bir amacı gerçekleştirmek, bir ideal etrafında toplanmak için biraraya geldiğinin farkına varmışlarsa, buna ulaşmak için kendilerini yönlendirmişlerse, üyesi olduğu ekibin başarısı için büyük çabalar harcayacaklardır.

Bu, kısaca ekip veya takım ruhu taşıma olarak adlandırılabilir. Bu durum kamu tarımsal yayımda eksik olduğu gözlemlenen grup halinde

hareket etme, ortak bir amacı paylaşma ve başarı için güdülenme konularında önemli bir boşluğu dolduracaktır.

2. GAP Bölgesi İçin Öneri

Bu bölümde tarımsal yayımın etkin olarak yürütülmesi mutlak gerekli olan GAP bölgesi için olay somutlaştırılmıştır. Burada ortaya konulan öneriler Bölge için önemli olacağı düşünülmektedir.

Bölge Koordinatör Araştırma Enstitüsü olan "Güneydoğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü'nün (GATA)", diğer enstitüler ile işbirliği içinde araştırma faaliyetlerini yürüteceği belirtilmektedir. GATA'nın başlangıçta GAP bölgesi illerinden üçü (Şanlıurfa, Diyarbakır ve Mardin) için hizmet vermesi amaçlanmışken, ikinci dilim TYUAP uygulaması ile diğer bölge illerine de araştırma hizmeti sunmakla görevlendirilmiştir. Projede öngörülen bölge koordinasyon kurulu toplantıları ise son yıllarda yapılamamakta ve arzulanan işbirliğinin sağlanamadığı belirtilmektedir (Özçatalbaş, 1994).

2.1. Bölge İlleri Yayım-Araştırma Çalışma Grubu

TYUAP'ta öngörülen Bölge Koordinasyon Kurulu'ndan (BKK) farklı olarak diğer bazı birimlerin de katılınlarını öngören "*Bölge İlleri Yayım-Araştırma Çalışma Grubu*"nun oluşturulması ve yılda en az bir kez çalışma toplantısı yapması yararlı olacaktır (Şekil 2).

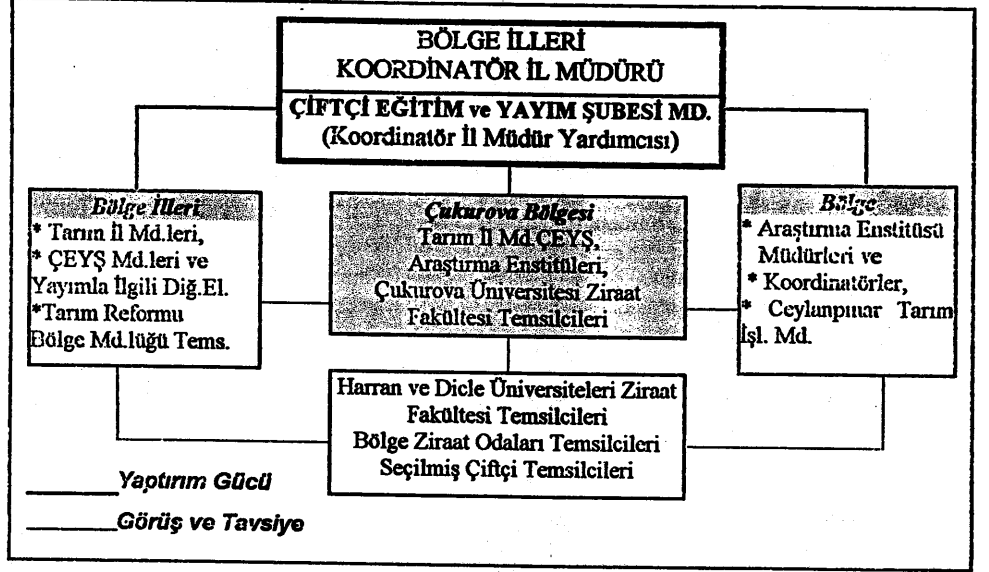
Bu grubu oluşturan birimlerden BKK üyelerine ek olarak, Harran ve Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültelerinden temsilciler, sulu tarımla ilgili çok önemli deneyimlere sahip Çukurova bölgesindeki ilgili araştırma enstitüleri ve il ÇEYŞ temsilcileri ile Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi temsilcilerinin katılması önerilmektedir. Katılımı teşvik edici önlemler üzerinde de durulmalıdır. Burada sulu tarımla ilgili benzer deneyimleri yaşamış olan Çukurova bölgesindeki Araştırma Enstitülerinin, Ziraat Fakültesinin ve yayım birimlerinin birikimlerinden yararlanmak ve dolayısıyla bir bölgedeki deneyim ve birikimlerin diğer bir bölgeye aktarılması amaçlanmıştır.

Sözkonusu Çalışma Grubu, GAP bölgesi illeri Tarım İl Müdürleri arasından ilin tarımsal potansiyeli ve olanakları da dikkate alınarak seçilen bir koordinatör il müdürü yönetiminde toplanacaktır.

Bu görev, il müdürleri arasında yapılacak görüşmelerle en az bir yıl olmak üzere seçilen kimse tarafından yürütülecektir.

Koordinatör İl Müdürünün yardımcısı aynı ilin ÇEYŞ Müdürü olup, İl ÇEYŞ'leri müdürlerini temsilen görev yapacaktır. Böylece yayım faaliyetlerini fiilen yürüten şubenin, toplantılardaki etkisi de artırılmış

olacaktır. Bu nokta, Çalışma Grubu'nda yayımın etkisini ortaya koyma bakımından çok önemlidir. ÇEYŞ, İl Müdürlüğü içerisinde ayrıcalıklı şube haline dönüştürülmüştür. Kendisinin yürütmekle görevli olduğu konularda karar alma mekanizmasının en üstündedir. Bu durum alınan kararların daha gerçekçi ve daha uygulanabilir olmasına yol açacaktır. Bu yapılanmada il müdürü ile ÇEYŞ müdürü çok yakın ilişkide bulunmaya zorlanmıştır. Ortaya konulacak görüşler ÇEYŞ müdürünün büyük ölçüde katkısıyla ortaya konulacaktır. İl Müdürlüğü, yayım amaçlı ayrılan kaynakları tamamen ÇEYŞ'nin kontrolüne bırakacaktır. Yayım faaliyetlerini engelleyici etmenler olabildiğince ortadan kaldırılacaktır.

Şekil 2. Bölge İlleri Yayım - Araştırma Çalışma Grubu (1)

Ayrıca üretici katılımını ve üreticilerin Grup'ta etkili olmalarını sağlamak amacıyla, fiilen tarımla uğraşan Ziraat Odası üyesi üreticilerin ve

(1) Koordinatör İl Müdürlüğünün birimlerle olan ilişkileri *yaptırım gücü bulunmaz ve bulunmayan* olarak ikiye ayrılabilir.

- Bölge İlleri Tarım İl Müdürlüğünün kendi aralarında seçtikleri *Koordinatör İl Müdürü*, Bölge İlleri Tarım İl Müdürleri, ÇEYŞ Müdürleri, Enformasyon konu uzmanları, araştırma enstitüleri müdürleri, araştırma, yayım, enformasyon koordinatörleri ve Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü temsilcisi üzerinde yaptırım gücüne (görev verne rapor isteme yetkisine) sahiptir.
- Bölge-bölge dışı ziraat fakültelerinden, Ziraat Odaları ve çiftçi temsilcilerinden ise yaptırım gücü olmayan ilişkilerle görüş ve tavsiyeler isteyebilecektir.

Ziraat Odası Üyesi olmayan seçilmiş çiftçi temsilcilerinin de katılması öngörülmüştür. Böylece Grup'ta üreticilerin temsil edilmesi yanında, aktif olarak faaliyetlere ve alınacak kararlara katılmaları da sağlanmıştır.

2.2. Yetki Donanımı

Bu kapsamda Koordinatör İl Müdürü, Bölge Yayım-Araştırma Çalışma Grubu'nda bulunan Harran ve Dicle Üniversitesi ve Ziraat Odaları temsilcileri dışındaki bölge birimlerine görev verme ve rapor isteme yetkisine sahip olacaktır. Yine Çukurova bölgesinden gelen katılımcılar üzerinde de doğal olarak yaptırım gücü bulunmayacak, ancak tavsiye ve görüş isteyebilecektir. Çukurova bölgesi araştırma ve yayım birimlerinden katılacak temsilcilerin deneyimli ve uzun yıllar bölgede çalışmış kişilerden oluşması beklenmektedir.

Koordinatör il müdürünün araştırma biriminin üzerinde bir konumda olması, bölge düzeyinde araştırmanın, yayım biriminin (dolayısıyla üreticilerin) kontrolü ve yönlendiriliğinde faaliyetlerini güncel sorunların çözümlenmesine yönlendirmesini sağlayacaktır. Böylece araştırma konularının yayım biriminin etkisi altında belirlenmesi nedeniyle, araştırmanın üretici koşullarına uygun ve güncel sorunları çözmeye yönelik araştırmaları planlamaları sağlanacak ve araştırma ile yayım arasındaki işbirliği beklenen yararları getirecek şekilde dönüşecektir.

Bölgedeki araştırma enstitülerinden Akçakale Tarımsal Araştırma Enstitüsü'ne (AKTAR) hitap ettiği alanın sulamaya açılan ilk bölge olması ve halen sulu tarımın yapılması, ayrıca koordinatör enstitüye (GATA) olan fiziki uzaklık nedeniyle özel bir rolün verilmesi yararlı olacaktır. Böylece fiziki uzaklığın, araştırma birimleri arasında ve araştırma-yayım arasındaki organik bağın kurulmasını engelleyerek yayım birimlerinin uzaktan destekle beslenmesindeki olumsuzlukların en aza indirilmesi sağlanabilir.

Bunun için söz konusu enstitünün (AKTAR) personel ve fiziki olanaklarının yeterli düzeye çıkarılarak, bu önemli görevi yapabilecek hale getirilmesi gereklidir. Bu yapılanma yerinde destek-işbirliğine (Taluğ ve Tatlıdil,1986) olanak tanıyacağından, araştırma ile yayım bağının güçlenmesine, dolayısıyla yayımın başarısına katkıda bulunacaktır.

Bu durumda Akçakale Tarımsal Araştırma Enstitüsünün eksiklikleri giderilerek Şanlıurfa ve bölge için sulu tarıma yönelik araştırmaların yürütüldüğü bir merkez konumuna getirilecektir. Böylece yayıma ve dolayısıyla üreticiye yerinde destek ile yararlı bilgi akışında süreklilik sağlanacaktır. Ayrıca hayvan yetiştirme ve yöre hayvanlarının ıslahı konusunda ziraat fakültelerinden ve TİGEM Ceylanpınar Tarım İşletmesi'nin

sahip olduğu büyük potansiyelden mutlaka yararlanılmalı, bitkisel üretim ağırlıklı çabaların hayvansal üretim için de harcanmasına olanak tanınmalıdır.

2.3. Önerilen Yapının İşletmesinde Bazı Önemli Unsurlar

1. Fiziki donanım (kaynaklar) sağlanmalıdır
2. İnsan kaynağının özellikleri başarıda temel etkenlerdendir. Herkese yeteneği ölçüsünde ve taşıyabileceği kadar iş verilmelidir.
3. Grup çalışmasını benimseyen ve kendi konusunda uzman personel seçilmelidir
4. Ekip çalışmasını gerçekleştirebilecek, aynı amacı gerçekleştirmeye kararlı ve kendi içinde uyumlu personel seçilmelidir
5. Çok güçlü bir 'Konu Uzmanları Grubu' oluşturulmalıdır
6. Uzun süre aynı görevi yürütmeyi benimseyen personel seçilmelidir
7. Elemanlar arasında yarışmayı sağlayacak ortam hazırlanmalıdır.
8. Moral destek ve motivasyon dikkate alınmalıdır
9. Meslekte yükselmenin önünün açık tutulması gereklidir.
10. Tatmin edici bir ücret düzeyi belirlenmelidir.
11. Yapılan işe göre teşvik unsurları geliştirilmelidir
12. Personelin tüm sorunlarıyla ilgilenilmelidir.
13. Yayın birimlerine insiyatif kullanma olanağı verilmelidir.

Dolayısıyla ekip ruhu taşıyan, görevleri belirli, hangi amaçla faaliyetle bulduklarını bilen bir grubun oluşturulması ile faaliyetlerin daha etkin yürütülmesine ve başarılı sonuçlar alınmasına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKLAR

- ARIKAN,R.,1995.Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma.Tutibay Yayınları. ISBN 975-95887-0-6. Ankara.(284s).
- BENOR,D.,Q.J.HARRISON,M.BAXTER,1984.Tarımsal Yayın, Eğitim ve Ziyaret Sistemi (Çev:M.Küçükkurt,1988) E.Ü.Ziraat Fakültesi Yayınları No: 492, E.Ü.Z.F. Ofset Basımevi 1988, Bornova, İzmir, (86 S.)
- ÖZÇATALBAŞ, O.,1994. GAP Bölgesinde (Şanlıurfa'da) Tarımsal Yayının Analizi ve Etkin Bir Yayın Çalışması İçin Gerekli Koşulların Saptanması Üzerine Bir Araştırma.C.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi,Kod No : 266 Adana (261s.).
- PERRIN, K.R., L.D.WINKELMANN,R.E.MOSCARDI, J.R.ANDERSON, 1979.From Agronomic Data to Farmer Recommendations, An Economics Training Manuel, Information Bulletin 27.CIMMYT.MEXICO (51 S.)
- SWANSON, B.E., B.J.FARNER, R.BAHAL, 1990, The Current Status of Agricultural Extension Worldwide Global Consultation on Agricultural Extension, 4-8 Aralık 1989, Rome-Italy, S. 43-76.
- TALUĞ,C.,H.TATLIDİL,1986.Tarımsal Yayın Hizmetlerinin Düzenlenmesi, GAP Tarımsal Kalkınma Simpozyumu,18-21 Kasım 1986,Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, S. 595-613.
- TORUN,M.,1991.Çiftçi Şartlarında Araştırmaların Planlanması Yürütülmesi, Değerlendirilmesi ve Tavsiyeler, TOKB- Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüleri Müdürlüğü Yayın No 1., Samsun, (55 S.)